

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Բաժնորդացինք որոշել թողուած է՝ բաժնորդի կամքին.
Ամերիկայի համար կընդունուի ամսական մինչև 20 սէնթ
Պարսկաստանի » » » 40 կողէկ
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար » » » 1 Փրանկ
Հատով կը ծախուի ամեն տեղ 10 սանթիմ
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ լրացուցիչ գումարի ծախքը:
Համակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. POR-
TOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Դ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 17
1888 ՆՈՅՄԱՆԻՐ 28
ՆՈՅՄԵՐ 16 (Հ. Տ.)
ՉՈՐԵՔԱՐԺ
Կը հրատարակուի իշ. և Շրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւններն:
Պարտաւոր չէ վերագրաճունել հրատարակուած ձեռագիրներն:
Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանթիմ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանթիմ:
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Rue Vacon, 50)

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Վեհ. Կարողիկոսի ուղեւորութիւնը.
— Ամեն. Տ. Խորէն Պատրիարքին Սուրբա-
նի պալատն է. Բ. Դուռնէ երթալը. — Նա-
մակ Թիւրքիանէ (Կ. Պոլիս). — Նախա-
տուարիւններ. — Արմէնիայի պատասխան-
ներ. — Մանուկ Յունաստանի գործունեու-
թիւնը. — Հայաստանի Թիւրքիա մտնելուն
արգելք. — Մահապոյժ. — Տեղակայն. — Ար-
տասանման լուրեր. — Ծանուցումներ:

Վեհ. ԿԱՌԱՂԻԿՈՍԻ ՈՒՂԵՒՈՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Վեհ. Կարողիկոսի լուրերն ենք մէջ կը կար-
գանք որ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս
Մակարին մեծ ոգեւորութեամբ ըն-
դունելութիւն եղած է Բագուի մէջ:
Եւ ընական էր այդ քանի որ շատ
քիչ անգամ կը պատահի որ Ամենայն
Հայոց կաթողիկոսներն այսպէս ճա-
նապարհորդեն և այդքան հայաբնակ
քաղաքներն: Առաջին անգամն է որ
Բագուի Հայերն կարծանանան կա-
թողիկոսական այցելութեան:
Վեհափառ Բագու իջած ժամա-
նակ ժողովրդի ահագին մեծ բազմու-
թիւն զիմուորել եկեր է երկաթու-
ղու կայարանը և «կեցցէ՛ Վեհ. Հայ-
րապետը», «կեցցէ՛ Մակար Ա» պօ-
ռալով ընդունած են իրեն: Քաղա-
քագլուխը, աստիկանապետը և կա-
ռավարական բոլոր պաշտօնատէրերն
օրէնքին համեմատ իրենց խորին յար-
գանքներ մատուցած են Ամենայն Հա-
յոց Վեհ. կաթողիկոսին: Վեհափա-
ռը ընակեր է այնտեղ Լալայեանների
տունը ուր յատկապէս Վեհափառի հա-
մար կահաւորուած էր վերին աստի-
ճանի շքեղ մի իջեւան:
Բագուի Մարգարեական ընկե-
րութիւնը այս առթիւ 1000 մարդու
նախաճաշիկ տուեր է և Վեհափառին
տուած է մի շքեղ ճաշկերոյթ ուր
հրախրուած կը գտնուէին 150 ան-
ձեր:
Բագուի հայ ժողովուրդը Վեհա-
փառ կաթողիկոսին մատուցեր է,
արծաթէ ափսէի վրայ դնելով, 11
հազար ռուբլի (գրէթէ 27,500 ֆր.)
յոգուտ Էջմիածնի, որմէ 6 հազարը
նուիրած է Պրն. Դեորդ Լալայեան,
Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հիւրըն-
կալը:
Վեհափառը հոկտ. 26/7 նոյի գիշեր
մեկնել է Բագուէն Թէ՛ ժողովուրդը և
Թէ՛ քաղաքային իշխանութիւնը խիստ

շքեղ կերպով ճանապարհ դրած են
Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին:
— Տիգրիսի «Արձագանք»-ին մէջ
կը կարգանք Դանձակէն հոկտ. 27/8
նոյեմբերին արուած հետեւեալ հե-
ռագիրը:
«Այսօր տուտօտեան 9 1/2 ժամին
կաթողիկոսական արտաքոյ կարգի
դնացքը կանգ առաւ Դանձակի կա-
յարանում, ուր գումարուած էին
բազմաթիւ քաղաքացիներ, որոնք
նկատելով ցանկացեալ Հիւրի պատ-
կառելի գէւրքը, «կեցցէ՛նրով» թըն-
դացրին օգը: Կայարանում սպասու-
մէն Կաթողիկոսին Դանձակի նահան-
գապետ իշխան Նակալիճէն՝ բարձր
պաշտօնեաների հետ միասին, և քա-
ղաքի պատգամաւորները, Վեհ. Տէրը
հրաւիրեց իւր շոգեխառք իշխ. նա-
կալիճէին և ընդունելութիւնը տեւեց
3/4 ժամ: Այնուհետեւ, իջնելով դա-
լիճը, Կաթողիկոսը ընդունեց իշխա-
նաւորներին և բարեհաճեց նստել
կառքը, որ լծուած էր երեք դոյդ
ձիերով: Կօրսեփը, որ բաղկացած էր
կառքերի մի երկար շարքից, ուղեկ-
ցութեամբ կօզակների զօրամբի և
զրօշակակիր ձիաւորների, հանդի-
սաւոր կերպով ընթացաւ դէպի քա-
ղաքը, ուր բոլոր մահմեդական աղ-
գաբնակութիւնը շարքով կանգնած
մինչեւ կամուրջը անհամութեամբ ող-
ջուում էր Ամենայն Հայոց կաթողի-
կոսին: Կամուրջի վերայ Վեհափառը
իջաւ կառքից և ամպստանու տակ,
որ տանում էին ամենապատուաւոր
քաղաքացիք, ուղղուեցաւ դէպի մայր
եկեղեցին: Տեսարանը փառահեղ էր,
աստիկանութիւնը հազիւ կարողանում
էր պահել ամբոխին: Ամբողջ քաղա-
քը սուրբ վերայ է, տները շարքա-
րուած են դրօշակներով: պառչաւոր-
ներից, ուր կանգնած են կանայք,
կապերունք են կախուած, ժողովրդի
բերկրալի արամադրութիւնը սահման
չունի: Նաբաթեան եղբայրները ար-
ժանացան իրենց տան մէջ ընդունել
Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին: Նա-
բաթեանները շքեղ կերպով զարդա-
րել են իրանց տունը թէ՛ ներքուստ
և թէ՛ արտաքուստ, 100 հոգու հաց-
կերոյթ են պատրաստել և ցանկու-
թիւն են յայտնել Ս. Էջմիածնայ Ս.
Թումին նշանաւոր գումար նուիրելու:
Հայ դպրոցների աշակերտները և ա-

շակերտուհիները ժողովուած նաբաթ-
եանի տան գաւթում, Վեհափառի
մօտենալուն պէս, հնչեցրին հայկա-
կան երգեր: Կաթողիկոսը երկար ժա-
մանակ մնաց նոցա մէջ, հարցաւորձ
անելով աշակերտներից և ուսուցիչ-
ներից և ապա ջերմ օրհնեց նոցա:
Վեհափառը այցելեց քաղաքի հայ
եկեղեցիները և այժմ քաջուած իւր
սեներակները, փոքր ինչ հանգստա-
նում է: Նաբաթեանների դահլիճը լի
է մահմեդական հոգեւորականու-
թեամբ և բազմաթիւ աստիճանաւոր-
ներով և քաղաքացիներով, որոնք
սպասում են Վեհափառի դուրս գա-
լուն: 4 1/2 ժամին Վեհափառ Հայրա-
պետը կը բարեհաճէ թողնել Դանձակը
և կը գիշերէ Աղադաֆայում:»

ԱՄԵՆ. Տ. ԽՈՐԷՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻՆ
ՍՈՒՂԱՆԻ ՊԱՆՍԵՐ ԵՒ Բ. ԴՈՒՐԴ
ԵՐՈՒՄԼՆ

Ամեն. Տ. Խորէն նորընտիր Պատ-
րիարքն Կ. Պօլի, նոյ. 8/20ի երեք-
շորթի օր, իւր առաջին պաշտօնա-
կան այցելութիւն տուաւ Սուլթանին
և նախարարներին, փառաւոր հան-
դէսով: Բ. Դրան արարողապետներէն
Նէշէթ էֆէնտի պալատական երեք
կառքերով եկած էր Դուռնափուի
Պատրիարքարանը, նորընտիր Ս. Պատ-
րիարքը պալատ հրաւիրելու համար:
Առաջին կառքին մէջ բազմած են Ա-
մեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, արար-
ղապետ Նէշէթ էֆէնտին և Պատրի-
արքարանի գործակաւտար Արքահամ
էֆէնտին: Երկրորդ կառքին մէջ Դեր.
Սէֆէրեան Սիմոն և Նարպէյ Խորէն
Արքեպիսկոպոսներն և երրորդ կառ-
քին մէջ Չոյեան իշխան էֆէնտին և
Տատեան Վահրամ Պէյն: Ասանց հետ
էին Տ. ձիաւոր վարդապետներ, Պատ-
րիարքարանի 4 բարապաններ և 2
աստիկաններ: Ժամ 9ին կը հասնին
Երևանը կայսերական պալատը ուր
կը սպասէր Աղգ. Քաղ. ժողովին Ա-
տենապետ Մաքսուտ Սիմոն Պէյն:
Ամեն. Ս. Պատրիարքն իւր հետ ու-
նենալով Նարպէյ և Սէֆէրեան Աղ-
բաղաններն, Վսեմ. Սիմոն պէյը և
Դուռնափառար Արքահամ էֆէնտին,
կը ներկայանայ Վեհ. Սուլթանին և

կը կարգայ մի ուղերձ որով սովորա-
կան բարեմայթութիւններն կանէ
Սուլթանին համար և կը խնդրէ որ
չզլանայ կայսերական այն բարձր վըս-
տահութիւն և բարեհաճութիւն որ
վայելած են նախորդ Պատրիարքներն:
Պատրիարք Սուլթան Մուհամմէտ Բ ի օ-
րէն սկսելով, որ հաստատած է Կ.
Պօլի պատրիարքական այս աթոռ:
Վեհ. Սուլթանը պատասխանած է
հետեւեալը:
«Իմ նախահայրերն շնորհուելով
հաստատուած պատրիարքական ա-
թոռէն Ձեր նախորդի հեռանալուն
համար ցաւ զգացած էի: Ձեր փոր-
ձուած արժանաւորութեան, խոհե-
մութեան և հաւատարմութեան պատ-
ճառով գոհ եղայ Ձեր պատրիարք
ընտրուելէն: Իմ կայսերական ջան-
քեր ամեն կարգի հպատակներէս բա-
րօրութիւնն, երջանկութիւնն և բա-
րեկեցութիւնն կատարեալ անելու
նուիրուած լինելով, ասոր փոխարէն
կախկալեմ որ հայ հպատակներս չա-
րունակեն հաւատարմի մնալ և լու-
ծապել իմ տէրութեան: Կը յու-
սամ Ձեր խոհեմութենէ որ Դուք ալ
Ձեր կողմէ միշտ այս մօրով յորդոր-
ներ պիտի տաք իրենց: Աստուծով
երկար ժամանակ քաջառնողութեամբ
կը մնաք Ձեր աթոռի վրայ և արժա-
նի կը լինիք իմ կայսերական համա-
կրութեան:»
Ս. Պատրիարքը ատոր պատասխա-
նելով մի կարճ բարեմայթութիւն
եւս կանէ Վեհ. Սուլթանի կեանքին
համար և Սուլթանը կը պատասխանէ
հետեւեալը:
«Դոհ եղայ Ձեր ազօթքէ: Աս-
տուծով մօտիկ ժամանակ Ձեզ մաս-
նաւոր կերպով կը հրաւիրեմ և կը
տեսնուիմ:»
Ամեն. Պատրիարքը ունենդու-
թեան գահէն դուրս ելնելով իւր
հետեւորդներով մէկտեղ, առաջնորդ-
ուեր է պալատի սրահներէ մին: Քիչ
յետոյ արարողապետ Սիմոն փոշան
Սուլթանի կողմէն բերած է այնտեղ
Մէճիտիէի առաջին կարգի պատ-
ուանչաւը որ իւր ձեռքով կախած է
Պատրիարքի կուրծքին վրայ: Դեր.
Նարպէյ Արքեպիսկոպոսն յանձնած է երկ-
րորդ կարգի Օսմանիէ պատուանչան
և Դեր. Սիմոն Արքեպիսկոպոսն Բ կարգի
Մէճիտիէ պատուանչան: Սիմոն պէ-

յին ալ իմացուցած է որ Սուլթանը Պալատի բարձր աստիճանն կուտայ իրեն: Պատրիարքը դարձեալ բարեմիջութիւններ անելէ յետոյ, հանգիստը կերպով կը մեկնի կայսերական պալատէն և կիջնէ Պալատի տնայնիկ խորհրդարանը: Ճանապարհին վրայ հանդիպաւ մեծ բազմութիւն խոնարհ էր ամեն ազգէ: Պատրիարքին մօտեցած ժամանակը՝ կեղծ վարժարանի սաներն երգերով դիմաւորած, եկեղեցու զանգակներն հնչելի սկսած են և ժողովուրդն Տ. Խորէն Պատրիարքին համար կեցցէներ պօռալով եռանդաբար ծափահարած է:

Ղալաթի մէջ հանդիսական դընայքին միացած են Ալէքսանդրէն, Օրմանեան, Սրաւանձտեանց և Երուսաղէմի Մարքէ եպիսկոպոսներն կառքերի մէջ բազմած և ուրիշ եկեղեցականներ ու բարձր դասակարգին պատկանող աշխարհականներ կառքերի մէջ բազմած կամ ձի հետեւած և այդպէս գնացած են Բ. Դուռը ուր զինուորներն և եղարքոսական պաշտօնատան գաղմակներն երկու կարգի վրայ բարեւի կեցած կապանէին Հայոց Պատրիարքի գալուտան:

Ամեն Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքը իւր հետ ունենալով եկեղեցական և աշխարհական իւր ուղեկիցների մէկ մասը, կայցելէ Մեծ Եղարքոս Բեռնի վաշտին, Պետական խորհրդի նախագահ Արիֆի վաշտին, Արտաքին գործերի նախարար Սայիտ փաշային և նորա օգնական Տատեան Յարութիւն փաշային և ամենքէն ալ սիրալիր մեծարանքով կընդունուի:

Ս. Պատրիարքը Բ. Դուռէն մեկնելով, կիջնէ Գումգալիուի Պատրիարքարանը շատ շքեղ հանդեսով. իւր կառքի առջեւէն կերթան Եպարքոսութեան և Արքեպիսկոպոսական պաշտօնատաների գաղմակներն ձիաւոր և հետիւտ. Ս. Պատրիարքի կառքին ետեւէն կերթայ Մեծ Եղարքոսի թիկնապահ հազարապետ Նէշէթ պէյ երկու ձիաւոր յիննապետներով մէկտեղ. վոյոյներն ամեն ազգէ հանդիսատեսների բազմութեան պատճառով անանցանելի դարձեր են, ճանապարհին վրայ շատ տուների պատուհաններն և պատշգամբներն ծածկուած են եղեր թանկագին գորգերով, շալերով, դրօշակներով և ծաղիկներով որոց մէջտեղ կերեւէին Սուլթանին և Ս. Պատրիարքին ուղղուած գրութիւններ:

Թէ՛ կէտիկ փաշայի և թէ՛ Գումգալիուի դրօշակներն եկեղեցիների քահանայներն և գաղմակներն զգեստաւորուած և դափնիներ ձեռքերին դիմաւորած են երգեր երգելով և իրենցմէ մէկը մի ուղերձ կարդացած է: Նոյն տեղի յոյն եկեղեցու քահանայներն և վարժարանի ուսուցիչներն և վարժարանի ուսուցիչներն մին յանդէս մի ճառ կարդացած է և յոյն քահանայներն եկած համբուրած են Ս. Պատրիարքի աջը որ օրհներ է զիրենք: Շաքար-

եան դեղարանին առջեւ սք դրօշակներով և դափնիներէ կամարներով գեղեցկապէս զարդարուած էր, հայ երիտասարդներէ կազմուած նուագաժողովն սկսեալ «Կեցցէ՛ Խորէն պատրիարք»: Այդ միջոցին Մայր եկեղեցու և անոր շրջակայ հայ և յոյն եկեղեցիների զանգակներն միաձայն կը հնչէին անդադար երգ պատրիարքական թափօրը, առաջնորդութեամբ Գեր. պատրիարքական Փոխանորդին, Գեր. Փիլիպպոս եպիսկոպոս Նաճառեանցի և բազմաթիւ վարդապետների ու քահանայների, հետեւ է Մայր եկեղեցու գուռը ուր բարեւի կեցած էին ժամատարայներ և ոտիկաններ: 10,000էն աւելի ժողովուրդ խոնարհ էին այնտեղ փողոցներին մէջ: Մայր եկեղեցու վարժարանին դուռը դարձաւ դարձեալ զարդարանքով և փառաւոր կամարով և վարժարանին դէմը գտնուած մի տունի պատշգամբն սպիտակ զգեստներ հագած 3 փոքրիկ աղջիկներ ծաղիկներ կը նետէին թափօրին վրայ:

Ս. Պատրիարքը Մայր եկեղեցու տաճարէն ներս մտած ժամանակ՝ որ շքեղապէս լուսաւորուած էր, դըպիւրներն ընդունած են զինք «Հրաշտփա» շարական երգելով: Ս. Պատրիարքը սեղանին վրայ ելնելով, Սուլթանին համար սովորական բարեմաղութութիւններն արած և օրհնած է ներկայ ժողովուրդն ու ամբողջ Հայոց ազգը: Նոյն տան դպիւրներն սկսած են երգել «Թագաւոր փառաց» շարական: Ամեն Տ. Խորէն պատրիարքն եկեղեցիէն դուրս ելնելու տան, երջանկալիցատակ հայրենասէր ներսէս պատրիարքի շիրմին առջեւ կանգնած, հոգէհանգստի աղօթք կարդացած է բոլորովին յուզուած ձայնով: Ն. Սրբազնութիւնն այսպիսի սրտայոյզ հանդեսով Մայր եկեղեցիէն Պատրիարքարան մտած ժամանակ, ժողովուրդը դարձեալ եռանդաբար ծափահարութիւններով կեցցէներ պառնացած և մի ոչխար մորթելով Անոր ոտքի տուցել Պատրիարքարանի բակին մէջ, մատուղ արած են:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐՔԻՍԷՆ

Կ. Պոլիս, 7/19 նոյ. 1888

Բաւական ժամանակէ ի վեր հոս մայրաքաղաքի մէջ խօսակցութեան նիւթ եղած է հայ կնոջ մը խաւով կան կրօնը ընդունելը: Ամեն տեղ տանց՝ սրճարաններու և շոգենաւուց մէջ կը խօսին կը վիճին սոյն խնդրոյ վերայ և իւրաքանչիւր սք կը դատէ դորձը բոս իւր կամայ ու քմայ: Թէ ի՞նչոյիս ապօրէն միջոցներով կը ճգնին թուրք մուսուլմանը կրօնափոխ ընել քրիստոնեայները, մանաւանդ հայերը՝ յետագայ դէպքն յայտ յանդիման կը ցուցնէ:

Թրքացեալն է հայ կին մը՝ քոյր ծանօթ տղարանապետ Պ. Ա. Ա... ի: Տիկին Մ... կար կարող (modiste)

լինելով, արհեստին բերմամբ կը յաճախէ Հայոց ու Յունաց տուներն և ճաշկաց խօսակցութեան: Աստի 10-15 օր առաջ առաւօտուն կանուխ ամուսինը շուկայ երթալէ զինի երեք փոքրիկ զաւակները կառնէ և կերթայ իւր ամենէն շատ յաճախած թուրք խօնակներէն մին, պալատան պալատաճիւղի մը ապարանքն ի Պէշքիթաշ և հոն կանցնէ գիշերը: Երեկոյն ամուսինը երբ տուն կը վերադառնայ, մեծ կըլլայ իւր դարմանքն ու զայրոյթ, ոչ զոք գտնելով հոն. հետեւեալ առաւօտուն իմանալով, իւր կնոջ դուռնուած տեղը կերթայ և երբ զիւր լծակիցն կը տեսնէ ետնախաւ ու ֆէրաճէով, կայծակնաձայն կըլլայ այրը: Տիկին Մ... առանց բնաւ այլայլելու ամենայն պաշարներով կըսէ իւր ամուսնոյն թէ երազին մէջ մարդարէն գալով բացատրած է իրեն սուրբ կրօնի վարդապետութիւնը, թէ անկարելի է առանց մահմետական ըլլալու երկնից արքայութիւնը վայելել և թէ ինքը արար ուղտապանին յառաջ բերած զօրաւոր փառսերէն համուրէնով իսլամութիւնը ընդունել է իւր դաւանելովով միտման: Խեղճ ամուսինը որ Կեսարացի մի բարի վաճառական է, սարսափահար, շուարած՝ տեսնելով որ իր կինը անգրգռելի է իր համազման մէջ, կերթայ գտնել տանիքէ քահանայն և եղբւրթիւնը անոր պատմելով վերջոյն կուզայ խօսակցել ընկերակցութեամբ քահանային: Սակայն դարձեալ հակառակ... աղայի, իւր օրինաւոր ամուսնոյն, թախանձագին աղաչանաց, հակառակ Արթ. Հօր հաղար ու մէկ խրատուց, տիկին Մ... անտարբեր կըսէ թէ՛ խաւովան կրօնը ընդունած է վերջնականապէս և իւր ամուսինը այն ժամանակ միայն իրեւ իւր օրինաւոր այրը կընդունի երբ սա թրքանայ:

Խեղճ ամուսինը այլ եւս բոլորովին յուսահատ իւր կնոջմէն, կուզէ իւր զաւակներն որք անշտափահա գործով ըստ օրինի իրենց հօր կը պատկանին. բայց ոչ ոք իրենց մտիկ կընէ և դժբաղդ... աղայն ու քահանայն ճամբայ կը դնեն: Կեսարացին Աղգային Պատրիարքարանի գիմելով կըսէ որ թէեւ իւր պատկառ կընը մահմետականութիւնը ընդունած է, սակայն ինքն (այրը) իրեւ հայր իւր զաւակաց տէրն ըլլալով պարտաւոր է զանոնք, մինչև որ խելահասին, իրենց նախնի կրօնին ու ազգութեան մէջ պահել: Չեմք դիտել թէ աղգային իշխանութիւնը ի՞նչ ըրած է այս նշկաւով: միայն սաշտի գիտեմք որ տակալին խեղճ տղայք կան ու կը մնան իրենց ազգութեան մօր քով և թէ այսօր կամ վաղը պիտի տաճկացնեն բռնի:

Մենք որ եւ է տարկուելուն մը չունինք (գէթ առայժմ) Տ. Մ. ի կրօնափոխութեան նկատմամբ, զի ինչպէս կերեւայ, ինք իր յօժար կամք ընդգրկած է իսլամութիւնը. սակայն անկարելի է մեր զայրոյթն զսպել, երբ տակալին անխօս ու ան-

դիտակից մանուկներ (փոքրը վեցամսեայ, երկուցոյնը հազիւ 12 տարեկան) կը ջանան բռնի կրօնափոխ ընել: Ո՞ր երկրի, ո՞ր կառավարութեան օրէնք կը թոյլատրէ զայս: Թող տեսնեն ու լսեն անոնք որ միշտ կը պօռան ու կը քարոզեն թէ թուրք կառավարութիւնը խղճի ազատութիւնը ոչ միայն չբռնաբարելու այլ կը յարգէ, կը քաջալերէ: Երբ 4-5 տարեկան տղայոց խիղճն բռնաբարել խիղճ չեն ընել, ա՛լ կը հասկցուի թէ ի՞նչ է խղճի ազատութիւնը Թուրքիոյ մէջ:

— Կեսարիայէն եկած նամակներ ու ճամբորդք մեծ գովեստիւ կը խօսին վիճակին Առաջնորդ Գեր. Պալատան վարդապետի նկատմամբ: Յայտնի է թէ ի՞նչպիսի անկերպորան վիճակի մը մէջ կը գտնուէին գաւառին աղգային գործերը երբ Ն. Սուրբայրութիւնը ընտրուեցաւ յաթոռառաջնորդական Կապագովիկոյ վիճակին: Այսօր շնորհիւ այժմեան Ս. Առաջնորդ Հօր, աղգային գործերը քիչ շատ բարոյքման ճամբուն մէջ մտած են: Կրօնափոխութիւնը գրեթէ բոլորովին դադարած, տեղական իշխանութեանց հետ յարաբերութիւնը բարւոք ևն. ևն: Նորին Սրբութեան ամենէն աւելի մտածման առարկայք են վարժարանները. արդէն շնորհիւ իւր հեղահամբոյր և անկեղծ բնաւորութեան յաջողած է Պօլսոյ մէջ Կեսարացի աղգայիններէ զօրաւոր ընկերութիւն մը կազմել Ս. Կարապետի վանուց մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը պահելու համար. բացի թոշակաւոր ուսանողներէ սոյն դըպրոցն պիտի ունենայ 40 հոտ ձրի գիշերօթիկ աշակերտներ Կեսարիոյ վիճակէն: Պօլսեւեմակ Կեսարացիք սոյն վարժարանին բացման համար մեծ ջանք կը ցուցնեն. արդէն Յ. Էֆէնտի Էստեան տարեկան 200 ոսկոյ (իւր 4500 ֆր.) նպաստ մը խոստացած է:

— Տարեգլխէն սկսեալ հայերէն լեզուաւ նոր թերթ մը պիտի հրատարակուի հանապազօրեայ, խմբագրութեամբ Պ. Պ. Սուրենեանի, Պէրպէրեանի և աշակցութեամբ Ստեփան փաշայի, Մամուրեանի (Իզմիրէն), Ար. Լուսինեանի և այլոց: Ժողովրդային լրագրոյ մը պակասը զգալի էր մայրաքաղաքի մէջ: Մաղթենք որ սոյն թերթն այդ պակասը լեցունէր, ինչպէս որ կը խոստանան իրենք:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ կը յայտնենք որ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Արմ. Գիւլին. ԹէֆՈՒՉԷՆ (Թամանիա) Պրն. Արմէնգ. Փոփոպիչ 3 ֆրանգ, Պրն. Չարաբիա Մաֆիչ 5 ֆր., ՄԱՆՉԷՍԹԸՐԷՆ Պրն. Ս., 8 ֆր., ՄԱՏՐԱՍԻ (Հնդկաստան) քահանայն Արթ. Տ. Դասպար Տ. Սիմէնեանց 2 ֆր., ԲՈՒՐԱՍԻ քահանայն Արթ. Տ. Յովհաննէս Մարկոսեան 2 ֆր. 50 ս.:

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐԷՆ մի Հայ նուիրած է 1 օրինակ Արմ. Գիւլի Մարազաի (Պարս-

կատան) Հայ երկրասարգութեան մի ուրիշ Հայ նուիրեց 1 օր, Արմենիա Վառնայի Հայոց եկեղեցու քահանայ-ներին :

«ԱՐՄԵՆԻԱ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ԿԱԼԱՅ. Գ. Ս.—Բուսանական նա-մակագրում չենք կարող ընդունիլ :

ՊՕՍԹԸՆ. Պ. Ա.—Երկու երեք ֆրանկոսց գլխերի արժէքը կրնաք զրկել այդտեղի փոստէն մընի-օրսորք մեզ զրկելով. սանդիմներն հաշիւը կրնաք կարգադրել, ամերիկեան նա-մակագրում մեզ զրկելով, 5 սանթիմը մէկ սէնթի հաշուով. իսկ 5 ֆրանկի գումարին փոխարէն կարող էք զրկել մէկ տոլար թղթագրամ :

ԻՍԼԻՄԻԱ. Խ. Թ.—Ստացանք ձեր զրկած լուսանկարը : Շատ շնորհա-կալ ենք :

ՀՅՅԵՆԱՍԻՐ ԹԻԻ 2.—Ստացանք հեռագիրը : Կապուենք :

ՄԱՆՈՒԿ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒ-ԹԻՒՆԸ

(Շար. 16րդ բուհն են վերջ)

Այդ բոլոր կանխատեսելով, յու-նական պետութիւնը պէտք է որ իր բոլոր ջանքեր միացունէ պատրաստ գտնուելու համար : Ասոր համար պէտք է որ ինք կուսակցական գծով կիրքերէն հեռու և բարձր կենայ և ընդհանուր համաձայնութեամբ կա-նոնաւորէ մեր ներքին գործեր, որ-պէս զի օտարներն ալ այդ տեսնելով իրենց համակրութիւնն աւելցունեն : Ժողովուրդներն կեանքին մէջ բազմի փոփոխութիւններն անսպասելի արա-գութեամբ կուգան կը հասնին շատ անգամ : Տաս տարիներ միայն անցած էին երբ Իտալիան Նապոլի մէջ Ա-ւստրիացիներէն չարաչար յաղթուելէ յետոյ, Սոլֆերիոյ փառաւոր ճա-կատամարտն ունեցաւ որով Իտալիա թոյլից Աւստրիայի լուծը : Բրուսիայի մէջ միեւնոյն սերունդն էր որ տեսաւ Օրմաձի ստորացունող պարտութիւնը և տեսնեց նաեւ Սատովայի յաղթանակը : Յաջողութեան նախանշաններ կերելին որոնք ցոյց կուտան թէ բազմը ժող-տելով հեղինականութեան, վերա-կանգնումի մի այդպիսի ժամանակա-միջոց (periode) կը բերէ իրեն : Ինչ որ ալ լինի, յառեաւտութեան դա-շտիտներն ալ տարածում կը հա-մարտին այսօր և չեն կրնար բնա-արդարանալ :

Նոյեմբեր 6ին Աթէնքէն Կ. Պո-լիս դնաց մի տրտաւար դեռաւ-նութիւն որի գլուխ նշանակուած է զօրավար Վալթինոս : Այդ դեռ-պանութեան ձեռքով Սուլթանին զրկուած է Փրիշի աղամանդաղարդ պատանշանի մեծ ժապաւէնը և Գէորգ թագաւորն ինքնագիր մէկ նամակը : Այս վերջին ժամանակներ Սուլթանը քաղաքավարական ցոյցեր արած լինելով մեզ, մեր կառավա-րութիւնն ալ պարտաւորեցաւ չուշա-

ցունել իւր փոխադարձ քաղաքավա-րութիւններ որոնք պարզապէս ձեռի համար բաներ են և բնաւ նշանակու-թիւն չունին :

Եւ յիշաւ, թէեւ կըսուի թէ Սուլթանը շատ կը փափաքի լաւ յա-րաբերութեան մէջ գտնուիլ միշտ Յունաստանի հետ, թէեւ մեր կա-ռավարութիւնն եւս իւր չափաւորու-թեան և բարեխօսութեան այնչափ ապացոյցներ տուած է, մանաւանդ այս վերջին երկու տարիներն մէջ, այսու ամենայնիւ երկու դրացի աղ-գերն մէջ եղած յարաբերութիւններն այսօր աւելի քան երբեք լարուած դրութեան մէջ կը գտնուին : Դեռ այս վերջին ժամանակներ, Բ. Գուռը ստանալիս անելով մեր յունական ե-կեղեցու հնաւանդ առանձնաշնոր-հումներն և իրաւունքներն, Մակե-դոնիայի մէջ երկու արքեպիսկոպոս-ներ հեռացուցած է իրենց առաջ-նորդական վիճակէ, ինքնին տուանց Պատրիարքարանին դիմելու և Դիո-նիսիոս պատրիարքը անբացատրելի թուութեամբ զինջողութիւն արած է մի այդպիսի ապօրինի և քմահաճ պաշտօնական գործի : Արդէն արլու-րութեամբ դիտած էինք մենք Կ. Պօլսի պատրիարքական գոհը բարձ-րանալը մի այնպիսի եպիսկոպոսի որ ոչ մէկ պարագայի մէջ չէր կրցած պաշտպանել իրեն յանձնուած սրբա-ղան շահերն :

Կիմանանք որ շուտով պիտի կա-տարուի մեր թագաւորի ազկան շը-նորհագեղ Ալեքսանդրոս իշխանուհուն նշանաւորութիւնը Ռուսիայի Զարին եղբոր Բալուս մեծ դքսին հետ : Մեր գահաժառանգ Կոստանդին իշխանին Ալմանիայի Վիլհելմ կայսրի քրոջ հետ ամուսնութեան համար որոշուած ժամանակը դեռ բոլորովին յայտնի չէ, բայց շատ հեռու չկարծուիր :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԻՒՆՔԻԱ ՄԱՆԵՐԱՆ ԱՐԳԵՐՔ

Կ. Պօլսի քաղաքներն մէջ կը կար-գանք որ այս ամիս սկիզբէն Լոնտոն հը-րատարակուի սկսած «Հայաստան» ա-նուն տասնհինգօրեայ թերթը՝ որի ա-ւանջին թիւը միայն հրատարակուած էր ցարդ, Բ. Գրան կողմէն արդիւններ է թիւրքիա մտնել :

Ահա մի ապացոյց եւս որ Բ. Գուռը ո՛չ միայն յեղափոխական միտքերն կը հալածէ, ինչպէս կը կարծեն միամիտե-րէ ոմանք, այլ թշուառ Հայ ազգի ազա-տութեան համար ունէ մտածում, ինչ միջոցով ալ որ խնդրուի այդ ազատու-թիւն :

ՄԱՀԱԳՈՅԺ

Մարտի 2-ին Հայ գաղթականութեան

անգամներն Մեծ Տիար Յովհաննէս Մա-նուկեանի եղբոր Տիար Յարութիւն Մա-նուկեանին կարճատեւ հիւանդութենէ յետոյ մահն որ Կ. Պօլսէն գուժած են այստեղ, ցաւակցութեամբ լեցուց տեղիս Հայ գաղթականութեան բոլոր անդամ-ներն սիրտերն : Ահագին բազմութեան յուզարկաւորութեան տխուր հանդիսին ներկայ գտնուիլ մի հզօր ապացոյց է թէ որչափ յարգուած էր հանգուցեալը Հայ ժողովրդէն, վաճառականական դասա-կարգէն և պետական պաշտօնեայներէն : Նոյ. 10/22ին, յուզարկաւորութեան հան-դիսի առաւօտն Գեր. Գարեգին եպիս-կոպոս յատուկ պատարագ մատուցած է Բէրտի Ս. Երրորդութեան եկեղեցուն մէջ : Յուզարկաւորութեան հանդիսին ներկայ Պատրիարքն, նախկին Պատրիարք Ամեն. Սրիմեան Հայրիկ և Երեսուդէմի Պատրի-արք Ամեն. Տ. Յարութիւն Արքեպիսկո-պոս, Գեր. Նորէն Նարայէյ և Սիմէոն Սէ-ֆէրեան Արքեպիսկոպոս և բազմաթիւ վար-դապետներ և քահանաներ : Հանգուց-եալի մարմինը Գաղաթաւն յատուկ չո-գէնաւով փոխադրուած է Գաղաթաւն ուր ամփոփուած է Մանուկեան գերդաստա-նին յատուկ դամբարանին մէջ :

Արմենիայի խորագրութիւնը պարտք կը համարի այս առթիւ իւր խորին ցա-ւակցութեան զգացումներ հրապարակով յայտնել Մեծ Տիար Յովհաննէս և Տիկին Մանուկեանին և Մանուկեան գերդաս-տանի բոլոր անդամներին :

ՏԵՂԱԿԱՆ

Անցած կիրակի օր մի գումարում եղաւ Պուլվար Շալ, Պուշարի սրա-հը, ուր որոշեցին մի ցոյց անել դեկ-տեմբերի 2-ի կիրակի օր, նման այն ցոյցի որ նոյն օր պիտի լինի Փարիզի մէջ, փառաւորելու համար Պօտէնի յիշատակը որ մեռած է զոհուելով ազատութեան և Հանրապետութեան : Հետեւապէս, ջերմ հանրապետական-ներն յառաջիկայ կիրակի օր, (դեկտ. 2), կէսօրէն յետոյ ժամ 2ին պիտի հաւաքուին Բլաւ Սէն-Միշէլի հրա-պարակը ուրիշ խմբովին պիտի եր-թան Սէն-Բիէրի դերեղմանատունը, պատկեր դնելու համար Ալֆոնս Էս-քիլիսի չիլմին վրայ : Ճառախօսու-թիւններ ալ պիտի լինին այնտեղ : Մի կարգադիր մասնաժողով կար-գուած է հանդիսին վերաբերեալ կարգադրութիւններն անելու համար :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրքիայի մէջ գտնուած եւրո-պական պետութիւններն նամակա-տուներն փակել տալու խնդրով ըզ-բազող յանձնաժողովն, մինչեւ ցարդ կատարած բազմաթիւ նիստերէն և խորհրդակցութիւններէն յետոյ, նոյ. 8/20ին ճառեան Յարութիւն փաշայի նախադրութեամբ արած նստին մէջ, վերջապէս որոշեցին նախ կանոնաւո-րել օտմանեան բոլոր նամակատու-ններն և յետոյ փակել տալ օտար նա-մակատուներն :

—Պէրլինէն կը հեռագրեն հետեւ-եալը. «Դիւանագիտական շրջանակ-

ներին մէջ դիտել կուտան որ կայս-րին կարգադրած գահական ճառին մէջ ամենեւին անարկութիւն չիտը Պա-պին արած իւր այցելութեան : Անդ-լիական կառավարութիւնը իւր բա-րեկամ մի կառավարութիւն նկատե-լով ըսած խօսքերն՝ կը հաստատեն այն լուր թէ երկու կառավարու-թիւններն իրար մօտեցած են այս վերջերս և թէ Վիլհելմ Բ կայսրը մտադիր է Անգլիա երթալ դեկտեմ-բերի վերջեր, այնտեղ տեսնելու հա-մար իւր մայր և քոյրեր :

—Վիլհելմէն կը հեռագրեն հե-տեւեալը. «Սահմանադրին վրայ Ռու-սիայի արած զինուորական կարգա-դրութիւններն զարմանք չեն պատ-ճառեր մեր սպայակոյտի որովհետեւ առաջուց իմաց տրուած էին այդ բաներ : Բայց այս ալ յայտնի է որ մեր կառավարութիւնն եւս ուսումնական նոր կարգադրութիւններին պատճառով պիտի ստիպուի շուտով զինուորական նոր կարգադրութիւններ անել և ա-ւստրիական զօրքերն տրագապէս կեդրոնացունել Կալիցիայի նահանգին մէջ : Այստեղ համոզուած են որ Զարը անձնապէս փոփոքող է խաղաղու-թեան, բայց կը վախճան որ քաղա-քական մի խառնակութիւն կրնայ պայթիլ ուսու ժողովրդի հայրենա-սիրական անդիմադրելի եռանդին պատճառով :»

—Զուլցեբրական Գաշակցութեան Նախագահ Պր. Հէրմէնսթէնի կեանքը մահէն տղատելու համար, բժիշկներն ստիպուել են կարել Նորա ձախ որ-բունքը :

—Ֆիլադելֆիայէն կը գրեն Լոն-տոնի «Թայմ»ին թէ նորընտիր Նա-խագահ Պր. Հարիսըն Կուսակից է Բանատան միացունելու Միացեալ-Նա-հանգներին հետ :

—Կ. Պօլսէն կիմացունեն թէ Սուլ-թանը յօժար է որ Արեւելեան Բու-մէլին վերջնականապէս միացուի Պուլ-կարիայի հետ, պայմանով որ Պուլ-կարիան հրաժարի Մակեդոնիայի վրայ իւր ունեցած բոլոր դիտումներէն : Կըսուի թէ Սուլթանի այդ մտա-դրութիւնը Կ. Պօլսի պապական նը-ւիրակ Գեր. Պօրթլթիի ջանքերի ար-դիւնքն է եղած :

—Հռովմէն կը հեռագրեն նոյ. 26ին հետեւեալը. «Այստեղ ամենին խօսակ-ցութեան աւարկայ եղած են կարգինալ Լավիթրիի խօսքերն որ երէկ խօսած է քաղաքական մի սրահի մէջ : Շատ լրա-գիրներ այնպէս կը կարծեն որ կարդի-նալը Փրանսական կառավարութեան կող-մէն թոյլտուութիւն ստացած էր իւր ա-նունով յայտարարելու թէ Ֆրանսա ար-գելը չպիտի լինի Իտալիայի ունեցած դի-տումներին Աֆրիկեան Տրիպոլի վրայ : Զանազան մեկնութիւններ կը տրուին կարդինալի խօսակցութեան այն կէտի ուր ըսուած է թէ Ֆրանսա դժուարու-թիւններ չպիտի յարուցանէ եթէ ուղղի սահմանադրութի մի կարգադրութիւն անել թունուղի մէջ :»

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Grand almanach français illustré, publié par le Musée des Familles. Un fort vol, grand in-8, broché 1,50 franco 2 fr. Relié, 2,50 franco 3 fr. Librairie CH. DELAGRAVE, 15, rue Soufflot, Paris.

Le Grand almanach français illustré publié par le Musée des Familles pour 1889 est un magnifique volume de 416 pages, grand in-8, imprimé sur papier teinté, qui constitue d'autant mieux un ouvrage de salon et de bibliothèque qu'il forme en réalité une véritable bibliothèque encyclopédique en même temps que le plus complet des annuaires et des calendriers.

A chaque jour de l'année est consacrée une page spéciale où se trouvent non seulement toutes les indications chronologiques et astronomiques indispensables, mais l'ensemble le plus varié de récits, d'études, de fantaisie, d'anecdotes, de recettes, accompagnés de superbes illustrations qui en relèvent l'intérêt. Nos conteurs les plus célèbres, les plus aimés, y sont représentés par quelqu'une de leurs œuvres les mieux réussies illustrées par les meilleurs dessinateurs. La science, l'histoire naturelle, l'histoire proprement dite, la géographie, les voyages, les choses humoristiques de la plume et du crayon, les jeux d'esprit, les notions utiles, les procédés usuels s'y entremêlent sans cesse et composent la mosaïque la plus variée qui se puisse imaginer; à travers le tout enfin sont disséminés les curieux tableaux de l'oracle des Familles, sorte de Calchas fantaisiste toujours de bonne humeur et de bon conseil qui va certainement jouir d'un grand crédit auprès des possesseurs de l'Almanach auquel il communique un caractère tout particulier.

Si nous ajoutons que ce recueil, qui est un livre de luxe dans la plus réelle acception du mot, est mis en vente au prix réduit du moindre volume ordinaire (1 fr. 50) nous pouvons prédire qu'un immense succès et du meilleur aloi attend le grand almanach illustré que le Musée des Familles publie pour 1889 et publiera désormais chaque année dans les mêmes conditions.

Նոր հրատարակութիւններ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՅՈՅՑ

1889 թուականին Գրիգորի

Սեփականութիւն Ս. Փրիզի Ազգային
Հիւանդանոցին Հայոց

Տպագր. Արամեան Ի Կ. Պոլիս

Կը ծախուի Արմենիայի Խմբագրատունը, հասար 30 սանթիմ, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով:

Ն Ե Ղ Ո Ս

Շաբաթական լրագիր յԱրեւմտահայրիս

Ներդրում լրագիրը պիտի հրատարակուի ամեն չորեքշաբթի օրեր:

Պիտի պարունակէ Ազգային կեանաց վրայ տեսութիւն և տեղեկութիւն: Արտաքին և Տեղական լուրեր: Նոյնպէս Զուգահեռական, Բանասիրական և այլ օգտակար Յօդուած և գրութիւն:

Խմբագրութիւնս իր լրագրոյն մէջ սիրով կը հիւընկալէ ամէն տեսակ գրութիւն որ լինի ընտիր, օգտակար և իւր նպատակին յարմար:

Սոյն լրագիրը հիմնուած է երկու անձանց ընկերակցութեամբ և շաբաթականութիւնն ևս երաշխաւորեալ զանազան պայմաններով:

— Լրագրոյ տարեկան բաժանորդագիրն է ամէն տեղի համար 10 ֆր. և վեցամսեայն 5 ֆր. միշտ կանխիկ վճարելի:

— Փոստայի ծախքը Խմբագրութեան կը վերաբերի:

— Լրագրոյ վերաբերեալ ամէն կարգի գրութիւնք պէտք է յղուի հետեւեալ հասցէի:

«Առ Խմբագրութիւն Ներդրում լրագրոյ», Սեփականութիւն (Եգիպտոս). (Բոսթ Էփրսիէն):

A la Rédaction du journal arménien «Néghos», Alexandrie (Égypte). (Poste Égyptienne).

— Այս առթիւ սա եւս հարկ կը համարվի ծանուցանել թէ լրագրոյ վերաբերեալ ամէն թղթակցութիւնք և ընկալագիրք կ'ստորագրուին ՎԱՀԱՆ ՄԱՍՄԱՍՆԻ կողմէն որ է լրագրոյ Տնօրէնը:

— Ամեն անոնք որք կը փափաքին լրագրոյ գործակալութեան և թղթակցութեան պաշտօնն ստանձնել, թող բարեհաճին ժամ յառաջ իրենց յանձնառութիւնը և հասցէն հաղորդել Խմբագրութեան:

Խմբագիր-Տէր
ԱՆՏՕՆ ՌԵՏՈՐԻՆ

10/22 հոկտ. 1888

Աղեքսանդրիա

«ԱՐԱՐՍ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՅ

Նոր բաժանորդագրութեան առիթով

Արարս պատկերազարդ հանգեւոր կը հրատարակուի 1889 թուականին Պետերբուրգում, գարնան նոյն գիրքով և նոյն պայմաններով:

Հանգիսի բաժանորդագիրն ամեն շաբաթագրի համար գիւրամատչելի անելու նպատակով թողնուած ենք միեւնոյնը — 3 լուրի:

Առանց բացառութեան ոչ որի ապագայի չի ուղարկուի. հետեւապէս առանց կանխիկ բաժանորդագրի պատուիրները միանգամայն կը մնան առանց պատասխանի:

Նուէր ոչ մի անձի և ոչ մի լրագրի առանց փոխարկութեան չի ուղարկուի:

Արարսը ներքին և արտաքին կողմից, անշուշտ, համեմատաբար աւելի աշուղ պայմաններով մէջ կ'գրուի:

Արարսի առաջին գիրքը կը հրատարակուի մօտաւորապէս յունվար ամսի ընթացքում, իսկ երկրորդը մայիսին:

Արատաստման համար բաժանորդագիրն է 40 դահեկան — պիտտոր կամ 9 ֆրանք և կամ 4 աւստրիական ֆլորին:

Արարս ստացողները և հանգիսի Խմբագրութեան հետ գործ ունեցողները զիմեւ ևս Սիմէօն Դուլամիրեանցին այս հասցէով:

St.-Petersbourg, Siméon Goulami-riantz. Graftsky peréoulok 7. 22

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԳԵՐ

Որովհետեւ մենք 650 բաժնորդով սկսանք Արմենիայի Գ տարեշրջանը, նոյն համեմատութեամբ տպագրել տուած ենք իւրաքանչիւր թուէն: Այժմ նոր բաժնորդներ թիւն հետը հետեւ տալով վրայ լինելով և հոկտեմբեր ամսին մէջ հրատարակուած թիւերն սպառած լինելով, հարկ կը համարվին յայտարարելու թէ նոր գրուող բաժնորդներին չենք կարող զրկել այլ ևս այդ թիւեր և թէ Արմենիայի բաժնորդագրութեան համար հետեւեալ նոր կարգադրութիւններն եղած են:

Մեր գլխաւոր նպատակ լինելով տարածել Արմենիայի միջոցով յայտնուած միտքերն և զգացումներն հայ ժողովրդի ամեն դատակարարին մէջ, որչաժ ենք առ այժմ ամառական միջեւ 1 ֆրանգի հաշուով բաժնորդագրութիւններ ընդունել: Անոնց որ Արմենիայի նպատակ և քաջալերած լինելու համար կը հաճին աւելի վճարել, կանխաւ կը յայտենք մեր շնորհակալութիւններ:

Եգիպտոսի մէջ Արմենիան կը ծախուի հասար 20 փարսի (որը դրամ), գրամական յարմարութեան և տեղական ինչ ինչ հանգամանքների պատճառով:

Բաժնորդագրութիւններն կսկսին ամեն ամսի մէկէն կամ 15 էն և կանխիկ կը վճարուին: Քանի ամսի համար որ ուզուի, կարելի է բաժնորդ գրուիլ, միայն թէ բաժնորդագրութիւններն կրնան ընդունուիլ մինչեւ Գ տարեշրջանի վերջին ամսին միայն, այսինքն Միւնիխ 1889 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍԻ ՎԵՐԶ և Ո՛Ր ԱՒԵՂԻ ՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ: Այնուհետեւ, եթէ յաջողինք, մտադիր ենք նոր կարգադրութիւններ անել, աւելի լաւ գիրքի մէջ գնելու համար Արմենիան:

— Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար: անոնք որ պէտք կունենան Արմենիայի միջոցով մէկին գիտուած անել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումները ըստ լրագրական սովորութեան: Ծանուցումների գիրքներն նշանակուած են Արմենիայի հակառակ, տառի վրայ հաշուելով. 1 երկարագիր (գլխագիր) համար 2 սանթիմ և 1 բոլորգիր համար 1 սանթիմ: 3 անգամ գրուելիք ծանուցումը գին վրայ յիշ 10 դեգը կը լինի: 10 և աւելի անգամներ գրուելիք ծանուցումը գին վրայ 0/0ին 30 դեգը: Սակարկութիւն չընդունուի:

ՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

1878ին Պէրլին գնացած հայ պատուիրակութեան պատկերը՝ զեղեցիկ թղթի վրայ աւելուած և պատուիրակների անուններն հայերէն և ֆրանսերէն տառերով միանգամայն տպագրուած, կը ծախուի Արմենիայի Խմբագրատունը, Գինն է 1 ֆրանգ, փոստի ծախքն Խմբագրատունէն վճարուելով:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱՆԱՆ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Եւրոպայի մէջ բնակած մի Հայի Հայաստանի վրայ արած խորհրդածութիւններով կը սկսի և մի Անգլիացու բերնով կը պատմէ Երեւանցի մի հայ աղջկան հաստատամտութիւնը մահաժամանակը չընդունելու և իր հայ նշանածի հաւատարիմ մնալու համար), 30 սանթիմ:

Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻ (Հայ գիւղացիների բուն վիճակը որ շատերին անծանօթ մնացած է, ուսումնասիրելու պէտքը կը ներկայացունէ), 20 սանթիմ:

Գ. ՍԱՂԱՄԱՍ ԻՍՐԱԵԼԻ (Հայաստանի աղաւթութեան ցանկացող մի Հայի մտղմանքներն և մտածումներն են Սաղմոսի ոճով գրուած), 40 սանթիմ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱՆԱՆ

Դ

Ս Զ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն
ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ
ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՏԱՄԲԱՊԵՏԱՅ

Աշխատախիբաց
ՄԻՐՏԻՉ Ս. ԹԻՒԹԻՆԶԻԹԻՉ
Վերաբայի ի Ռուսմոզ

«Առանց արեան ազատութիւն չկայ»
ԼԻԹՈՒՆ ՔԱՐԱՎԵԼՈՅ

1888

Պրն. Մ. Թիւթինէֆֆի գրած «Պուլղարի աղաւթութեան պատմութիւն»-ը որ Արմենիայի Գ տարեշրջանի «Բանասիրական» բաժնին մէջ մաս առ մաս հրատարակուած է, այժմ աւանձին տեսարակով ևս հրատարակուեցաւ, աւելի ևս տարածելու համար հայ ժողովրդին մէջ: Հրատարակչին Մ. Փորթուգալեան, իր կողմէ ևս մի յառաջարկ գրած է այդ տեսարակի սկիզբն, յոյս տալով յեղափոխական մտքերի տարածման անհրաժեշտութիւնը հայ ժողովրդին մէջ:

Կը ծախուի Արմենիայի Խմբագրատունն ի Մարսէլ և կամ Պրն. Մ. Թիւթինէֆֆի քով ի Ռուսմոզ: Գինն է 1 ֆր. և 50 սանթիմ, փոստի ծախքն միտաին հաշուելով:

ՏՆՕՐԵՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱՆԱՆ
Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.

Մ Ա Ր Ս Ե Յ Լ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER
rue Vacon 50.